

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, péntek, április 16

Tizedik évfolyam.

MEZŐSÉGI VASÚT.

Az erdélyi részek kellős közepén egy négyyszög mértföldre kiterjedő termékeny vidék van, mely népesedési, kulturális és közgazdasági viszonyait tekintve, annyira el van maradvá, mint Erdélynek egyetlen része sem. Égetett ganébtüzzel megtelt ronda, piszkos ritkán elszórt falvak, a műveltségnek legalsó fokán álló, jobban mondva teljesen műveletlen nép, messze mértföldre kiterjedő földön egy-egy oázis az itt-ott mutatkozó fűdesűrűk; sehol semmi központ, semmi forgalom, semmi kereskedelem, s még kevesebb ipar, nyomor, rondaság, butaság mindenfelé. Hozzá dúsán termő föld, mely egy magában boldoggá és gazdaggá tehetné az egész vidéket. Szinte megfoghatatlannak látszik, hogy egy óriási vidék, melyet keréken Kolozsvár, Szamosújvár, Deés, Beszterce, Szász-Régen, Maros-Vásárhely veszen körül, ily ijesztő mértékben fejletlen lehet. Hogy egy vidéket az erdélyi részek élettársának nevezzenek, maga pedig egy lépést ne tudjon haladni a nyomtóból, a minthogy századok óta nem is haladott.

E sajtáságos állapotnak, két mindennapi szükségletnek teljes hiánya képezi az okát: a Mezőségnek nincsen köve és fája. A kö hiánya miatt nem léteznek utak, következésképp nincs közlekedése, forgalma és kereskedelme. A mezőügyi útás szekerével együtt a sárba vész, s a ropant mennyiségű termény, melyet aránylag kevés munka után a patakokkal és tavakkal mindenfelé tarkázott föld hoz, az év legnagyobb részében nem tud piacra szabadulni. Másfelől a munkaerő csekélyisége és a termelt ezikk értékesítésének nehézségei miatt egyáltalán nem aknázzák ki a föld termő erejét. A fa hiánya pedig megakadályozza az építkezést és megdrágítja az életet.

Félszázad óta töprenkednek rajta a gondolkodó fők, hogy ez elzárt és e miatt elkárhozott vidéket a forgalomnak, s az életnek megnyissák. E célból kezdetett meg az apahida-szászrégeni állami útvonal, mely fájdalom még mind nincs kiépítve, s daczára a befektetett 700 ezer forintnak, ma is csak ott vagyunk vele, a hol évtizedekkel ezelőtt a nagy kiadás nélkül valánk.

Égető szükség, hogy ez útvonal is mielőbb kiépüljön, úgy látszik azonban, hogy a helyi (vicinális) vasútnak újabb időben annyira felkarolt eszméje elejébe vág a mezőség megnyitásának, s hamarabb átszeli ez elhagyatott vidéket, mint az állami út.

Komolyan szó van róla, hogy Maros-Ludas a Mezőségen keresztül Beszterczével vasút által köthessék össze, sőt alapos kilátás van rá, hogy e nagy terv

aránylag rövid idő alatt létesülni is fog. Gyűlések tartattak Beszterczén és Tordán e tárgyban, s a megfelelő törvényhatóságok részéről öröndetes támogatásra van kilátás, vállalkozó, s talán töké is már kéznél volna, s nem hiányoznak állítólag egyéb feltételek is, melyek szükségesek a merész terv kivételéhez, úgy annyira, hogy komolyan lehet szólni e kérdésről.

Részünkről a maros-ludas-besztercei vasutat nem tekinthetjük a leghelyesebb vonalnak legalább a többi még hiányzó előfeltételek nélkül nem. A létesítendő vonal irányja, a forgalomnak természetesen: keletről nyugatra és visszamenő irányával épen kereszte meg, s a helyett hogy nagyobb városok felé törekedne, két kisebb helyiséget köt össze a Mezőség legkopárabb és leglakatlanabb pontjain keresztül. Ha arról van szó, hogy milyen irányú vasút legyen az első a Mezőségen át, más választás nem lehetne, mint a Kolozsvár, — vagyis apahida-szászrégeni, ez felelne meg leginkább a szükség követelményének, a forgalom természetesen irányának. Kolozsvárt a Mezőség piacot kapna terményeinek értékesítésére és ugyanitt vagy Sz.-Régenben fát és követ cserében érte.

Szakértők véleménye szerint azonban vicinális vasúttal Apahidáról lehetetlen megközelíteni a Mezőséget, s a míg egyrészt ez a kolozsvár-marosvásárhelyi vasúttal némileg egyenközi lenne, s így engedélyezésére alig volna kilátás, másfelől a közbeeső víz választók, smás nagy akadályok miatt vicinális vasúttal által meg nem bírható kiadásokat igényelne. Így mondják legalább s ezt állítják aszakértők, kiknek szavában nincs miért kételkednünk. Az pedig szintén nem szenved kétséget, hogy a Kolozsvár és Szász-Régen között építendő vasút ez idő szerint legalább erőik hiányában nem bírva valószínűséggel, utána legezelszerűbbnek a beszterce-maros-ludasi mutatkozik. A Mezőség Beszterczén olesó tüzeltő és építő anyaghoz, fához és kőhöz jut, habár a nyugati forgalom, csak kerülő úton, Maros-Ludason vagy a majdan kiépülő deés-besztercei vonalon jut hozzá. A cél azonban el lesz érve, a Mezőség megszerezni a hol pedig olyan pontokkal, hol természetesen anyagcserére számíthatni gabona és építő anyag között. Az összeköttetés Kolozsvárral valamely nagyobb vasút által nagyon soká úgy sem várható magára, sőt siettetve lesz az által, ha a most kínálkozó legolegőbb eszközökkel a Mezőségnek egyszer életet adunk. Egyelőre tehát a kivihetőért és jóért fel kell áldozni a jobbat s azon törvényhatóságok, melyeknek területén a vasút keresztül fog vonulni valóban nem vihetnek véghez nemesebb és hasznosabb eszelekedetet mint-

A KELET TÁRCZÁJA.

A szép harisnyakötő.

Beszély.

Irtá:

De Genouillae H. Gourdon.

IV.

(Vége.)

Másnap reggel a mint felébredt s eszébe jutottak a tegnapi események, sietett felöltözni, s gyors léptekkel ment ki a sátrába, hogy ott várja be a rendeletet, felvenni a tizezer lirát, melyet Brugnion márkí lesz köteles neki fizetni.

Nem jelentkezett senki ilyenmő rendelettel; hanem tíz óra felé látta közelni a szép Timoleon, ki jobban kiesipve mint valaha, büszke önértéssel s a diadal biztos tudatával lépegetett feléje.

— Nő! kis Nanette, szólj hozzá lépve, a mint látod pontos vagyok.

— Az szép öntől Timoleon, s nagyon köszönöm e pontosságot.

— Ez esetben azt hiszem el is indulhatunk azonnal Cyuther-be s útközben beszélünk a polgármesterhez.

S a szép hadfi jelentősen mosolygott.

— Kész vagyok eleget tenni óhajának, kedves Timoleon úr; csak az az

egy kéréssem van, hogy ama becsületes írástudó kezeibe az én hozományomnak megfelelő összeget szíveskedjék letenni.

— Hogyan! mit jelentsen ez?...

— Ez azt jelenti kedves úr, hogy miután én tizezer lira hozományval bírok, tehát igen természetesen azt kívánom jövődöbéli férjemtől, hogy vagyona hasonló legyen enyéméhez, ha csak nem nemes ember ön, mely esetben megtenném azon bolondságot, hogy egy hadnagyi állást vegyek számára.

— Ej! ej Nanette, ez remélem csak tréfa?

— Hogyan, önnek nincs semmije, nem is nemes származása, s mégis reám számol? Ugy látszik, elvesztette eszté édesem!

E heves kijelentésnél Timoleon mehökkenve hallgatott el, s füllig pirult bosszúságában. Azután félbalt csinálva, háromszögű kalapját fejébe nyomta, s mérge pillantást lövelve Nanette felé, ki jóízűen nevetett, így kiáltott fel:

— Ezt még megfizeted nekem, ördögök foltozónéja!

A káplár után Gilbert a fodrász jött megkérdeni Nanette-től, mit határozott érdekében.

— Nő! kedves szívem, meggondolta-e a dolgot, szolt, hangjának a legédesebb kifejezést adva, s elfogad-e férjének?

ha egész testtel létekel pártolják és támogatják a derék vállalatot.

Egy oly kérdés megoldása van itt szóban, a mely felett évtizedek óta tanácskoznak a haza életérdekeiért zűz férfiak, szomorú dolog volna, ha a cél elérése épen azok közömbösségében akadna meg, a kiknek legközvetlenebb érdekében volna a megvalósulás.

KÜLFÖLD.

Atürök-montenegrói határrendezés szerződése tárgyában nehézségek merültek föl, amennyiben nem tudtak megegyezni abban, mi módon adassék át az illető terület Montegrónak, mikor vonuljanak el e térről a török csapatok, s végre azon kérdés eldöntése, melyik fél köteles az albánok betörését az átadott területre visszaszorítani, vagy az albán liga által előidézett vagy támogatott netalan megtörténendő fölkelést elfojtani? Corti gróf azt kívánta, hogy a porta kötelezze magát mindennemű fegyveres föllépésre, hogy a szerződést szükség esetében erő hatalommal is keresztül vigye. Erre Szavasz pasa kijelentette, hogy fölhatalmazása nem terjed odaig, miszerint kormánya nevében e kötelmet elvállalja.

A francia kormány igen rossz néven veszi a püspökök folyton nagyobb mérvű tiltó igazításait a márczius 29-iki rendelet ellen. Freycinet már kifejezte aggodalmait Grévynek; előadta, hogy a jezsuitáknak minden igyekeztök oda irányul, hogy a világi papságot s az engedélyezett szervezeteket is kompromittálják, midőn arra biztatják őket, hogy ügyöket a magukéval azonosítsák. Ezt Freycinet minden áron meg akarja gátolni s ha kiderül, hogy valóban a jezsuiták rendezik a klerikális mozgalmat, úgy igen erőlyes rendszabályok intézetnek ellenük s azon határidő is rövidebbre szabatik, mely felszólásukra engedélyeztetett.

A spanyol demokrácia — mint a „Pol. Corr.“-nak Madridból írják — már öt hónap óta hirdeti egy új manifestum közzétételét, melyben nincs többé szó a föderatív közársaságról, mely 1872-ben és 1873-ban Spanyolországot az örvény szélére vitte. A demokraták most sok katonát, vármőrt, zsandárt, bírót és alguazilt követelnek. A bírókat elmozdithatnakká akarják tenni.

A demokrata manifestum élén az az ígért áll, hogy megadatik a vallásszabadság, melyet az egyháznak az államtól való elválasztása fog követni. A demokraták új politikai építletnek bázisát az általános szavazati jog képezi; továbbá megígérik a személyes jogokat, az egyéni, gyűlekezeti és a munkajogot, mindenekelőtt ingyenes oktatást, a sajtókönyvek és röpiratok közzétételének és a színház föltétlen szabadságát.

E politikai társadalmi és vallási reform betetőzéseiképp a népek az adókönyvités céljából minden lehető megtakarítást, továbbá tansza-

— Igen kedves barátom, hű szerelme igen meghatott, és hogy neutasítom vissza azon nagy megtiszteltetést, mely azáltal ért, hogy engem szemelt ki nejeül, tehát egy másíknak adott szavam alól az által oldoztam fel magamat, hogy átengedtem neki az egész hozományomat képező tizezer lirát; ily módon tehát egészen szabad vagyok s bebizonnyithatom, mennyire szeretem önt.

— Hogyan! kiáltott fel a kellemetlenül meglepetett fodrász, kegyed mindent oda engedett áldozatul mivel csak birt?

— Mit nem áldoztam volna fel azért, hogy öné lehessenek?

— De így aztán kegyednek nem marad épen semmije?

— Egyedül önrét dobogó szívem.

— Nő! ez mondhatom gyönyörű! De Nanette, kegyed valóban okatlanul cselekedett és becsületemre mondom, így aztán nem tudom...

— Hogy vész nőül, nemde, kedves Gibertem? kiáltott fel Nanette; annak nagyon örülök, mert ha önhöz nőül megyek, úgy látom, egy ostoba és gazember nejevé lettem volna! Menjen, menjen szép fodrászom; ha tizezer lirámra vár ön, hogy üzletet nyithasson, addig még befutkározhatja néhányszor a várost.

És Nanette még folyton hadart, mi-

badságot helyeznek kilátásba. Végül megígérik a spanyol tengerészet fejlesztése és az esküdtsékek behozatala is a büntető eljárásban, csakhogy 1873-ban Spanyolországban már egyszer el kellett törölni a jurt, mert 7737 esküdt megtagadta közreműködését gyilkosok elítéléséhez.

Maros-ludas-besztercei vasút.

Torda, 1880. apr. 14.

Ha kétséget nem szenved, miszerint egy vidék közgazdaszata emelésére s ezáltal jóléte felvirágzására egyike a legfontosabb tényezőknek — a jó és gyors közlekedési eszközök megléte, — a mely a forgalom élénkítése által az anyagi s ezzel közvetve a szellemi gazdagodás feltételeit nyújtja, s ha kétséget nem szenved ezzel szemben az, miszerint az u. n. „mezőség vidéke“ a felvirágzás „e feltételét“ annyira nélkülözte és nélkülözi, hogy esős időjárás alkalmával kivan téve mindég annak az anomáliának, hogy „saját zsirjában megfuljon“, — mert a közlekedési utakat a rozsd idő járhatatlannakká tévén, akárhányszor megtörténik, hogy az állam, község stb. iránti kötelmeinek a mezőügyi ember nem tehet eleget, mert terményét nem tudja értékesíteni: ezekre tekintettel élénk örömmel kell üdvözlünk a megindult mozgalmat, a melynek célja: a Mezőségen keresztül M.-Ludastól—Beszterce felé egy keskeny vágányu vasutat létesíteni.

Minthogy az említett vicinális vasút ügye Torda-Aranyosmegyét is érdekli, s különösen a mezősegre nézve e vasútnak kiépítése élet kérdést képez: a jelzett ügyben az értekezlet Tordán f. hó 13-án tartott meg.

Az értekezleten jelen voltak: Br. Kemény György főispán ö mltaga, mint elnök, Veress Dénes alispán, gr. Schweinitz Gyula, Horovitz Sámuel, gr. Bethlen Géza, gr. Béli Ákos, Ugron Sándor, Betegh Ferencz, Betegh Sándor, Felföldi Elek, Ilyés Albert, Br. Kemény Gyula, Keeskeméthy Soma, Nyerges József, Hantz Pál és Rédiger Béla.

Az értekezlet megnyitása után gr. Schweinitz Gyula szólt fel, előadván a már jelzettem vasút-tervet s kifejtvén annak fontosságát.

Az értekezlet a gr. Schweinitz s majd Horovitz által részletesen kifejtett és megismertetett maros-ludas-besztercei vicinális vasút tervet elfogadván: a gr. Schweinitz és Horovitz urak által — mint az erdélyi vicinális vasúttal elömlnkálatai létesítésére kormány jóváhagyással vállalkozó egyének által — előadott feltételeket (a mely feltételek a megyének a létesítendő vasút által szűkséggel áldozatkészségét igénylik) vette tárgyalás alá. Az értekezlet a létesítendő vasútvonalra vonatkozólag a következő feltételeket fogadta el (a mely feltételeket az értekezlet javaslatképpen a megyei közgyűléshez fog benyújtani.)

1. A megye beleegyezik, hogy a vasut a mostani törvényhatósági útvonalon építtessék ki, — azaz: a megye a vasut kiépítésére vállalko-

dón Gilbert már messze járt, mérgeződve ostobasága felett, hogy ki nem találta előre, hogy a leány csak törbe családja szavaival.

A három imádó ily módon megbukott tehát. De az idő telt, s Burgon márkiról nem volt még semmi hír. Alkonyat felé Nanette még mindig nem látván senkit jönni, gondolta, hogy kissé kérdészködik a szomszédságban, ha vajjon nem kereste-e őt valaki azelőtt, hogy ki jött volna sátrába. A legelső egyén, kit megszólított, az utoza szegleten álló bizományos volt.

— Nem, nem kérdezősködött senki, felelt az; hanem azért mégis hallottam ma kegyed felől beszélni.

— Hol? mit?

— A Brugnion márkí palotájában, hova egy levelet kellett vinnem.

— Valóban, és mit mondtak ott rólam?

— Azt, hogy a harisnyafoltozó Sorrel Nanette-nek nincs szerencséje.

— És mért ne volna?

— Mivel hogy Brugnion markit szel-hűdés érte, s azonnal meghalt bele.

A szegény leány e végzetes hír hallatára összeszorulni érzé szívet s nehéz könyecsepek gördültek alá szemeiből.

— Ah! szolt sohajtva, így nincs

Hirdetési díjak.

Egy négyyszög centiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetésekért felvesznek:

Bácsban: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája Budapest Szerviztér 5. sz.

Nyitlertéri cikkek

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

zóknek a törvényhatóság útját M.-Ludasról Beszterce felé átengedi, — a mennyiben pedig a rendes utvonall kiszögellései folytán az utvonaltól eltérés szűksége forog fenn, s így magán tulajdon képező területen kellene a vasútvonalat átvezetni a vasútvonalba eső törvényhatósági utvonallig: az értekezlet kimondotta, hogy a megye erkölcsi kötelmének fogja tartani közben járni arra nézve, hogy a kisajátítandó terület mentől olesóbban megszerzethessék; kimondotta továbbá, hogy az érdekelt községeknél közre fog hatni a tekintetben is, hogy a vasuti állomások és örházak felépítéséhez szűkséges területek ingyen átadassanak.

2. Biztosítja a megye a vasut vállalkozók részére a vasutépítés és a megyei utvonall elromlott részeinek helyreállítására az építendő vasútvonaltól jobbra és balra 7 kilomternyi területen fekvő községek összes igás és gyalogos erejét; a gyalogos 50 kral, a fuvaros 2 firtal magát napjára megválthatván.

Gr. Schweinitz és társa azon feltételt terjesztette ezek után az értekezlet elébe, hogy a vasútvonalon szükségeltető hét méter nyilású hidak kijavitása és conserválása költségeit a vasut vállalkozók és a megye együttesen hordozzák.

Az értekezlet a hidak mekkorasága és költségével nem lévén ismeretes — e kérdést egyelőre függőben hagyti határozta.

3. Hosszas vitára adott alkalmat az építendő vasúthba befektetett tőke után várandó jövedelemnek a megye területénni biztosítása; más szóval: hogy a megye garantírozzon a vállalkozó részére egy bizonyos összeget azon esetre, ha a létesített vasút nem idézne elő akkora forgalmat, a mennyi szűkséges lenne a befektetett tőke utáni bizonyos jövedelem biztosítására. Az értekezlet e célra a megyei közmunka-váltáság pénzéből 2 ezer firtot szavazott meg oly feltétellel mellett, hogy ha az említett összeg valamikor igényeltetnek s következésképp a vasút jövedelmezése újólag annyira emelkedne, hogy a 2 ezer firtot igénybe venni többé nem lenne szűkség; a már előzetesen igénybe vett összeg is a megyének visszatéríttessék. A vasuti vállalkozó részére az irt összeget az értekezlet 10 évre garantírozta.

4.) Az értekezlet ígérte továbbá, hogy a kérdéselt vasút építéséhez szűkséges kavits-telepeknek a vasuti vállalkozók részére mentől olesóbban megszerzése iránt közbe fog járni.

Ezek azok a feltételek, a melyeket ha az értekezlet által hozott határozat értelmében a megyei közgyűlés is magáévá tesz s azokat a magas kormány is sanctionálja: biztos reménytelnek lehet a mezőséget jelenlegi pangó helyzetéből kiemelő „Maros-Ludas-Besztercei vicinális vasút“ hova előbb létesítéséhez!

Végül az értekezlet „vasuti létesítő bizottság“ ezimel főispán Br. Kemény György, Veress Dénes, Rédiger Béla és Betegh Ferencz urak személyökben egy bizottságot küldött ki az ügynek további tanulmányozása, s a vasuti vállalkozó jogosultakkal az ügynek tisztázása végett.

Ezzel az értekezlet d. u. fél 2 órakor véget ért.

Nagy Albert.

egyéb hátra, minthogy Zephyrinhez menjek nőül.

S izgatottan indult a Salande-uteza felé.

De ott újabb szomorúság várt reá.

Zephyrin szerelmében csalódva, nem tudott vigasztalódni a felett, hogy imádott szépét, a Mentinak lovag társaságába látta szállni, s kétségbeesésében azonnal oda hagyta a Chastenet mester irodáját s beállott katonának a navarrai király hadseregébe.

Utóhang.

Nanette nem ment soha férjhez, de Brugnion márkival való kalandja, s ennek miatta történt gyászos halála, híressé tették őt; mindenki látni akarta; seregesen tödultak sátrába, hogy saját szájából hallják a történet részleteit, mit ő szívesen elbeszél, be-be vegyítve előadásába három dugába dőlő férjhez menetelének történetét is.

S csakhamar oly híres egyéné lett, s oly szép jövedelemre tett szert, hogy hat hó múlva, felhagyott a sátorban dolgozással, s belépett a királyi zeneakadémiaiba, mint karénekesnő.

A képviselőház ülése apr. 14-én.

Elnökök: Kemény János b.

A napirend: a vallás és közoktatási minisztérium 1880. évi költségvetésének folytatógos tárgyalása.

Szederkényi Nándor hibáztatja az alapok és alapítványok eddigi kezelését. Addig is, míg a katolikus autonomia létrejön, mit a miniszternek kellene előmozdítani, a parlament ellenőrzését tartja szükségesnek s minthogy helyf. hat. javaslatának intensitóját e tekintetben félremagyarázzák, a maga részéről a következő módosítással kívánja kiegészíteni. A nélkül, hogy határozatával a képviselőház a kultuszminiszter kezelése alatt álló alapok s alapítványok jogi természetének praedjudikálna, elhatározza, hogy a kérdések alapítványok ügy költségvetése, mint zárszámadás kapcsán a ház elé terjesztessenek a végből, hogy a képviselőház ez alapok rendeltetésszerű kezelése s felhasználása tekintetében gyakorolhassa.

Trefort Ágost miniszter ma is azt mondja, mit tegnap, hogy e törvényhozás elhatározhatja, hogy egy speciális felügyelő bizottság állítsa fel, melyre ez alapítványok kezelése bízottatik, s a minisztérium csakis az ellenőrző felügyeletet fogná feletté gyakorolni. Ezt nem is ellenzi, de erre törvényt kell alkotni s a míg ez nincs meg, az általa említett bizottságnak felállítását tartja szükségesnek. Szederkényi hat. javaslatát el nem fogadhatja.

Boér Antal szintén abban a meggyőződésben van, hogy a szóban levő ügy tisztázását senki sem eszközölheti, mint a felállítandó kath. autonomia. Minden más intézkedés a katolikusokat nem fogja kielégíteni. Micsoda jog nál fogva tárgyalhatnánk ezen, egyedül a katolikusokat illető kérdés, itt a házban? A mint a ház belévegytül a kath. ügyekbe, azon az uton beavatkozhatik a protestánsok s alapítványok ügyeibe is. (Helyeslés jöb felöl. Ellenmondás bahról.) El nem ismerheti azt sem, hogy a kultuszminiszternek kötelessége lenne itt nyilvános számadást adni, és e szempontból nem osztozhatik a miniszter nézetében.

Sajnálattal vallja be, hogy a kath. egyház fejedelmei eltérőleg Lonovics néhai érsek nézetétől, kiesinyes feltékenységökkel hátráltatják a kath. autonomia felállítását. (Többen: Ugy van!) Utal e tekintetben a Királyhágon túlra, hol a világi katolikusok a papokkal szép egyetértésben intézik a kath. egyház ügyeit. Végül kijelenti, hogy egyik ide vonatkozó javaslatot sem fogadja el.

Orbán Balázs a polgári házasság behozatala érdekében szólal fel. Idézi erre vonatkozólag Deák Ferencz végrendeletéről beszédét, továbbá Ghyezy Kálmánnak ugyanakkor tett nyilatkozatát s sürgeti, hogy a ház e tekintetben hozott határozatait hajtsa is már végre. — Latinovicsnak a csángók érdekében mondott szavaiban maga is osztozik és óhajja, hogy a magyar főpapság eszközölje ki Rómában azt, hogy csángó testvéreink ismét a magyar püspökségekből kapjanak magyar papokat. Ezután kijelenti, hogy elfogadja Irányinak, továbbá Helynek Szederkényi által módosított hat. javaslatát. (Helyeslés a szélső balon.)

Simonyi Iván a katolikus autonómiának nem barátja, mert ha ez megvalósul, harez lesz az állam s egyház közt. Végül kijelenti, hogy Irányi hat. javaslatát pártolja.

Csanády Sándor azért szólal fel, hogy bizonyítgassa, mit Irányi a miniszterelnökről állított, hogy nem váltja be adott szavát. Mikor a kálmista Róma polgárai fiztek hitehagyottságáért a kálmista jezsuitát. (Derűtség. Felkiáltások: Rendre.)

Elnökök (csenget): Figyelmeztetem a képviselő urat, méltóztassék objective szólni. (Helyeslés jobb felöl.)

Csanády Sándor... nem tartotta meg a nemzet színe előtt tett ígérteit.

Szólok ezen a hangon folytatja beszédét, mely szakasztott mása ilyféle rendes produktumának, és miután az elnök több ízben biztata, hogy maradjon e tárgynál, kijelenti, hogy pártolja Irányi hat. javaslatát.

Leskő István, ki azt tartja, hogy nincs a kerek földön állam, melynek oly széleskörű vallásszabadsága volna, mint hazánknak. — A polgári házasságra nézve abban a nézetben van, hogy nincs arra való talajunk. Az alapok s alapítványok kérdésében azt az álláspontot foglalja el, hogy az nem tartozik az országgyűlésre, miért is a hat. javaslatokat el nem fogadja.

Szalay Imre tagadja, hogy nálunk vallásszabadság volna, mert hisz a zsidók, nazareusok, szombatosok kötelesek a vasárnapot megtölteni. Beszéde egy részében „hocu pocu“nak mondja a papi szertartást, mi ellen Mielh Jakab kanonok általános helyeslés között tiltakozott. Ezután Szalay folytatta beszédét. — Az alapítványok kérdését úgy kívánna megoldatni, hogy minden papi birtok s alapítvány, bármely felekezeté is legyen, az állam részére lefoglaltatnék. Pártolja Irányi hat. javaslatát.

Gulner Gyula bírálja a jelentés alapján az alapok és alapítványok kezelését s arra az eredményre jut, hogy a kezelés oly slendrián módon folyt, melyet tovább szó és ellenőrzés

nélkül hagyni nem lehet. Azért pártolja ugy Molnár, mint Szederkényi hat. javaslatát.

Trefort Ágost miniszter a tendentiosus beszédre holnap ígérkezik válaszolni az összeállított adatokkal, hogy ezekkel bebizonyítsa a kezelés helyességét.

Az ülés végződik 2 óra 45 perczkor.

Válasz

a „Kronstädter Zeitung“-nak

„a brassói ág. ev. A. B. egyházközség tanítóképződjé és a brassói felekezeti iskolák állítólagos hiányai“ czimű czikkére.

A brassói iskolák jó hírneve régi idő óta ismeretes levén előttem, őszinte örömmel igyekeztem azokat tanulmányozni, egész szervezettiket kiváló figyelemmel tárgyává tenni; mert ezeknek, mint a megye központi iskoláinak szervezte, kell, hogy irányadó legyen a vidéki iskolákra nézve. Részletes vizsgálódásom eredménye azonban, ha nem is lett oly kedvező, mint a minőre a hírvé utáni fölvetés jogosította az intézeteket, azon sajnós tapasztalatra vezetett, hogy Brassónak tulajdonképen népiszkolája, kivéve az államt, és az ág. ev. egyház leányiskoláját, egyáltalán nincsen; hanem a hitközségek középiskolákat tartván, azoknak surrogatumaí gyanánt bírnak előkészítő 4 osztályú elemi iskolát; a mely előkészítő elemi iskolák azonban népiszkola czímen figurálnak minden tanügyi statistikában.

Az iskolák ilyen szervezete nem levén az 1868-diki 38. t. cikkben megszabott elemi népiszkola hivatásának megfelelő, f. évi febr. havi közigazgatási bizottsági gyűlésben a törvény tiszteletben tartása és a város helyi érdekeinek köteles figyelembe vétele mellett ezen iskolákra vonatkozólag észrevételeimet meg tettem.

Ezen előterjesztésem azonban, mely tulajdonképen csak az érdekelt felek figyelembe vételére és intézeteinek a megváltozott viszonyok szerint szükségelt átalakítás gondjainak felhívására ezelvott, általam elkövetett herostratis merényletnek tekintetvén, már előterjesztésem alkalmával érzékeny kifogások tárgyává tetettem.

Később azonban a „Kronstädter Zeitung“ f. évi 49—50 és 51-ik számaiban a fennebbi czím alatt valaki mértéktelen elbizakodottsággal, de annál kevesebb paedagogiai tájékozottsággal vállalkozott hivatott észrevételeimnek czáfólasára.

Az előterjesztést analízáló, vagy czáfolni akaró cikksorozatot az itteni tekintélyes ágost. evang. róm. kath. és görög keleti közéletnapodák elemi iskolái nevében szólván, megvallom, nem kis érdeklődéssel kísértém azokat.

De ha én a tiszteletteljes felfogásból indultam ki, ne vegyék rossz néven tőlem az illető szószóló és az őt esetleg megbízott érdekelt felek, ha előre nyilvánítom, hogy e nagy szabású cikksorozattal úgy jártam, mint a ki a panoráma tvege mögött festői szép városokat, colossális palotákat lát mindaddig, míg az tvege háta mögött nem látja a durva papírra mázolt primitív piktori munkát.

A dolagra térve azonban, bármily nehéz olyas valamit bizonyítgatni, a mit országos törvény szab meg, a „Kr. Ztg.“ az én téves felfogásomnak deklarálja azt, hogy az elemi iskoláknak hat osztályúnak kell lenni, s hogy a négy osztályú itteni felekezeti elemi iskolák nem felelnek meg, az 1868-iki 38. t. cz. kívánalmainak.

A kiindulási pont — szerinte téves? Ievén, abból elvont következtetéseimet is hasonértékűnek bizonyítgatni erőszakolja, s ebbeli nagy munkájában a népiszkolai tanügyi iránti tájékoztatásának annyí absurdumát adja a laikus közönségnek, hogy ha állításának minden tétele méltó volna a czáfolatra, s a bár nagyjában figyelemre méltatnák, megbízottjuknak e téren aratot babéraiban nem sok okuk volna gyönyörködni.

Hogy a népiszkolának hat osztályúnak kell lenni, az nem a felfogás dolga, hanem törvénszabta követelés. Ezen állításom tehát téves nem is lehet; a mit különben ezikkiró is ámbár egyik sorában olyannak mondja, már a másikban emezt vallja. Csakhogy egy általa felállított és a legnagyobb tájékoztatanságát tanúsító, nem is téves, hanem inkább eszűrs-esavarára szánt elvet vesz fel, állítván, hogy a tanfelügyelő a hat éves tanfolyamot, melynek törvényes voltát maga is gondosan takargatva ugyan, de elismeri, a hat osztályú tanfolyammal összetéveszti. S ezen állítólagos tanfelügyelői tévedésen? Iovagol, mint gyermek az ő vesszőparipáján, fűfza-sipót fűtva, míg sikerül neki rozsakarattal párosult tudatlanságát bebizonyítania.

Mert ugyancsak argumentálja cikkében tovább is, hogy sejtelmé sines arról, miszerint létezik a világban, notabene nemcsak Magyarországon, hanem a nagy Németországon is igen sok osztott és osztatlan népiszkola, a mely a 6 évi tanfolyamot, vagy is a 6 osztályt foglalhatja 1, 2, 3, 4, 5 és 6 csoportban; mert tanfolyam és osztály ugyanazon egy dolog, s egy csoportban épen úgy lehet hat tanfolyamú osztály, mint 2. 3. 4. 5 vagy 6-ban; s az

általam kifogásolt gymnásiumi 4 osztályú elemi iskolák épen úgy lehetnének hat évi tanfolyammal bíró népiszkolák, mint például van az itteni állami leányiskolában, hol négy csoportban, négy tanítónő vezetése alatt meg van a 6 osztályos tanfolyam.

De az általam kifogásolt iskolákban nemcsak a hat éves tanfolyam nincs meg, hanem a népiszkolai törvényben megszabott 6 osztály tananyaga is — igen természetesen — nem tanítatik, s ahol tanítatik, ott agyontanítják, mintegy gőzerővel a szegény tanulókat.

S innen származik a baj, hogy ezen felekezeti iskolák ugyancsak nem szolgálnak más érdekelt, mint a középiskolára előkészítenek. Azt állítja ugyan ezikkiró, hogy a legtöbb esetben a 4 osztályú felekezeti elemi iskolát végzett növendék betöltötte már életének 12 évét, s mint ilyen, fölvehető iparos tanoneznak, miután a gyermek 12 éves korántúli idővel nincs korlátozva az élet semminemű pályáján.

Ha igaz ezen állítás, akkor az illető hitfelekezeti iskolái igazán többszörösen játszik ki a törvényt, mutatván az iránti tiszteletlenséget s keresve általa saját gyermekeik korát; mert ezen állítás szerint a 6 éves kor helyett 8 éves korban adnák a gyermeket iskolába s a 6 év helyett tanítják, 4 évig.

Tévesnek mondja továbbá azon állítasomat, hogy különben a gyermekek, ki hat osztályos tanfolyamun népiszkolát nem végzett, iparos tanonekül fölvehető nem volna. Ezen hamis okoskodást különben én már sok iparostól hallottam s tőlük nem is vettem rossz néven, mert ők csak az 1872. évi ipartörvényt ismerik, melynek 40. §-a igaz ugyan, hogy csak ennyit mond: „Gyermekek, kik életük 12 évét még be nem töltötték, tanonezoknak fel nem vehetők.“ S miután itt a fölveteli feltétel csak korhoz van kötve, ellehet nézni az ők inkább téves, mint gonosz okoskodásukat; de a ki három oly nagy tekintélyű közéletnapodai elemi iskola nevében beszél, mint az én bíráim, attól még megbízóik is méltó joggal elvárhatnák, hogy tud következtetni, s komoly ügyben nem vezeti tollát vagy áltudatlanság, vagy rozszakaratu ferdítés.

Hisz a 72-iki ipartörvényben azért van csak a korról szó, mert a 68-iki oktatási törvény 1. §-a elég világosan kimondta, hogy minden gyermek életének 6-ik évétől kezdve 12-ik évének betöltéseig iskolába járni tartozik. Ugyanezen törvény 48. §-a pedig szintén megszabja, hogy az elemi népiszkolai oktatás egyik tanfolyama „a 6 évig tartó mindennapi“ iskola.

A 68-iki törvény pedig ez ideig hatályban levén, igen természetesen és önként értetik, hogy a 74-ik törvény 40-ik §-ának a felvételi korhoz kötött feltételében a tankötelezettségnek elégtétele is bennfoglaltatik.

A törvény ily felfogását és magyarázását én nem mondhatom tévesnek, hanem rozszakaratu félre megárazásnak, mint a mely által az iparos tanonezok előképzettségét szintén megrövidítve óhajtaná ezikkiró látni.

Valótannak? Nyilvánítja továbbá azon állításomat, hogy a 4 osztályú elemi iskolából más iskolába át nem lépett növendékek életük 10-től 12-ig terjedő időszakát az utczán töltik el, s állítja, hogy azon tanulók száma, kik az elemi iskola végzése után nem lépnek középiskolába, szerfölött csekély, s állításának támogatására hivatkozik Nagy-Szebenre, hol tétetett kísérlet hat osztályú népiszkola szervezésére, de az V. VI-ik osztály csaknem üresen maradt. A mi ez állítás első részét illeti, határozottan nem igaz, mert tessék összehasonlítani az V. és VI-ik népiszkolai tankötelezettségi korosztályba tartozó növendékek számát a középiskolák I. II-ik osztályainak számával s itt, hol pedig a létszámot vidékiek is jelentékenyen emelik, folélné kevesebbet fog találni, mint a mennyinek annak lennie kell.

Koós Ferencz s. k.
kir. tanfelügyelő.

(Vége követk.)

Erdélyrészi házi ipar- és iparfejlesztő egyeslet.

Erdélyrészi iparfejlesztő egyeslet Maros-ludasi kákafonó tanműhelye.

Volt alkalmunk közölni, hogy az ipartügyi miniszterium kérdő pontokat intézett az erd. iparfejlesztő egylethez tanműhelyei állapota iránt. Ugyanakkor adtuk is a bánffihunyadi tanműhelyre nézve adott választ most adjuk a marosludasi tanműhelyre vonatkozólag:

1. Erdélyrészi háziipar- és iparfejlesztő egyeslet.
2. Kákafonótanműhely Maros-Ludason. Alapított 1879 január havában.
3. A tanműhely a káká-növényből készült kézi tászkák (szatyarak) előállításával foglalkozik, szerszámai 10 drb. forma, 1 áztató teknő. Helyisége egy kisebb szoba a marosludasi népiszkolában.
4. Hét leány reggeli 6 óratól esti 6-ig folytonos foglalkozásban volt a tanműhelyben. Ezenkívül a délutáni órákban 4—6-ig a maros-

ludasi népiszkola önként vállalkozó tanítványai változó szám szerint mintegy 20 nyert gyakorlati oktatást. Az oktatás a mezei munka beálltáig január-mart. hónapokban tartott.

5. Tancsók: Rigmányi János és neje kákafonók Taacsóli (Beszterce-Naszódmegye) 50 fti havi fizetéssel.

6. Növendéke volt az oskolának 7, mint állandó munkás és a marosludasi népiszkolának mintegy 20 tanítványa.

7. Teljes kiképzést még egy növendék sem nyert, mivel a tanműhely csak három hónapig állott fen.

8. Egy sem hagyta el időközben a tanműhelyet.

9. A teljes kiképzés 2 évig tart.

10. L. 8.

11. Jelenleg a tanműhely nincs működésben.

12. L. 11.

13. A kiképzett növendékek önállóan fogják fűzhetni a kákafonást.

14. L. 13.

15. A tanítványok a helyi és vidéki lakók sok gyermekei bejárnak az oskolába s havi 4 fti fizetést kapnak.

16. L. 15.

17. A tanműhely csak szatyarakat készített.

18. Az egyeslet által kiküldött, s eredeti mintázatu famintákra (kaptákra) 10 féle méretben.

19. Az előállított czikkékhez az anyagot a maros-ludasi birtokosok tavaikból ingyen adták. Készletben van 10 fti értékű.

20. A készített czikkék értéke 35 fti értéket képvisel.

21. Mind elárusított.

22. Befolyt az egész készítmény ára.

23. A készített czikkék selejtesebbjéi a kolozsvári piacon bocsáttattak áruba, a jobbák bécsi, prágai és müncheni megrendelésekre küldettek el.

24. Semmi sem áll készletben.

25. L. 24.

26. Ez évben a tanműhely nem működött.

27. 28. 29. 30. 31. L. 26.

32. Torda-Aranyos megye, mint a melynek területén a tanműhely működött, még az 1879. évre megszavazott tagsági díjakat sem fizetvén be, másfelől az egylet anyagi erője a bánffihunyadi tanműhely által teljesen igénybe lévén véve, egylettünk nem volt azon helyzetben, hogy az 1880. évben az oktatást e tanműhelyben újra megkezdhesse. Ez pedig annyiaval érzékenyebb veszteség, mivel néplünk a kákaszatyor készítésében mindig csak azonegy őseitől öröklött alakot utánozván, e czikk kezdi elveszíteni a külföldön mindenfelé elfoglalt piacát, a marosludasi tanműhelynek pedig épen az volt legfőbb feladata, hogy többnemű új formákat honosítva meg, ezáltal a mindig változó divathoz alkalmazkodva tartsa fen ez iparágat.

LAPSZEMLE.

A „Hon“ írja: Az osztrák költségvetési vita általános része befjezvetett. A kinek ideje volt azt figyelemmel kísérni, igen sok tanulságos észleletet tehetett: úgy a kormány, mint a pártok állásáról és különösen Ausztria belviszonyairól. Mert bizony ott sinesnek valami rőzsás állapotok, sem pénzhiány, sem politikai szempontból. Ausztria hitelezőivel szemben, 12 év előtt, jókora (20 százalékos) kamatreduciót viit keresztül, és mégis csak két évben volt, az alkotmányos korszakban, rendben állambháztartásának mérlege.

Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a Taaffe-kormánynak van egy nagy érdeme és ez az, hogy megfelelt a monarchia érdekeinek és az osztrák kormányzati és törvényhozási politikát, a Herbst-féle fractiótól kiragadvá, magasabb színvonalra emelte.

De határozatlansága sok tekintetben tekintélyét csorbitá, és így ma a részletes vitában ugyan, de épen a dispositionsfondnál 2 szavatnyi kisebbségben maradt. Hogy ez kormányválságra fog-e vezetni, nem tudjuk; de, hogy magában is politikai válságot jelent, annyi bizonyos. És így az osztrák pártzavarokat a költségvetési vita csak előkészíté, de meg nem oldá.

Az „Ellenőr“ írja: Az osztrák-magyar-szerb vasúti conventió meg van kötve, a napokban írták azt alá Bécsben monarchiánk és Szerbia meghatalmazottai. S mi meglepéddel constatáljuk, hogy úgy a monarchia, mint specialisan Magyarország érdekeinek tökéletesen megfelel, mert habár nem vagyunk hajlandók néhány bécsi lapecollegánk panaszának, hogy Ausztriát e kérdésben ismét leverte Magyarország, jogosultságát elismerni, de meg vagyunk győződve, hogy itt Magyarország speciális érdeke képviseli az egész monarchia érdekét.

Be kell azonban vallanunk, hogy e conventió keletre irányuló közgazdasági politikánkban csak egy momentumot képez. Már maga ez a conventio sem intézkedik a bolgár csatlakozás felől. Ezt biztosítani monarchiánk első feladata. Azután valamint ezelőtt, úgy ezután sem vagyunk hajlandók monarchiánk és a kelet közötti forgalomban a Dunának másodrendű szerepet juttatni. Legközelebbi teendője lesz tehát kormányunknak a Vaskapú szabályozása.

A „Pesti Napló“ írja: Bécsből meglepő hír érkezett: gr. Taaffe miniszterelnök a rendelkezési alpnál bizalmatlansági szavazatot kapott. Mi fog most történni?

Taaffe gróf régóta kinos helyzetben van a pártok között. Kezdetől koalicionális miniszteriumnak vállotta magát, s a pártok kibékítését tűzte czélul, s váltig, tegnapig azt vitatta, hogy ő a pártok közt közvetít. Taaffe elve volt és azt nem is titkolta, hogy a kormányt a pártok fölé kell helyezni és emancipálni a reichsrath pártjainak befolyása alól, mert a reichsrathban nincs két nagy párt, hanem vannak töredékek, melyek egyszer így, másszor amugy csoportosulnak.

Ha Taaffe megy, következik Hohenwart. Ha a koalició és a közvetítés megbukott, mert a német szabadelvűek nem akarták, jönnek a földelalisták pur et simple. Hiszen az alkotmánypárt a mai szavazás daczára kisebbségben van, s kénytelen volna a reichsrathot feloszlatni, miglen a jobboldal bírja a többséget s ha kormányra kerül, új választás nem szükséges.

Mindebből az a tanulság, hogy a baloldal diadala a jobboldalnak szolgál. Sic vos, non vobis.

Az inezidens mindenestre igen kellemetlen, mert nagyon mérges s a pártviszályt épugy éleszti, mint a hogy a stabilitást megingatja.

Holnap tudni fogjuk, van-e Ausztriában miniszterválság, ma tudjuk azt, hogy Ausztria ismét válponton áll.

Az „Egyetértés“ írja: Megjött a felelet a nagy kérdésre, melyet tegnap a közoktatásügyi miniszterhez intéztek.

Nem is volna ellene nagy kifogásunk, ha levonná belőle az egyetlen helyes következtetést, melyet a józan logika levonni parancsol.

S ez mit parancsol?

Azt, hogy ha a miniszter a jelen állapotot, mint állítja, maga sem helyesli; ha a felelősség elől kitérni, mint mondja csakugyan nem akar; ha a kérdés megoldását halogatni nem kívánja; de a megoldást másként, mint törvény által eszközölhetőnek nem tartja: akkor jelentse be a háznak, hogy egy ilyen törvény javaslatát legközelebb be fogja terjesztani a háznak s kérjen bocsanatot, hogy a dolog ily sokára maradt.

Hogy a mai ülés tarkaságából mi se hiányozzék, volt még nemzetiégi vita is. Polyt Mihály vetette föl a keleti hitték panaszát.

Polyt beszéde; kivált a hol az adminisztrator kinevezését bécsi inicitatívával s a boszniai okkupációval hozta kapcsolatba, igen erős dolgokat tartalmazott.

Addig mi is tartózkodunk e tárgybán ítéletet mondani, csak annyit jegyezvén meg czutal, hogy Tisza most sem mulasztotta el az alkalmat, hogy kedvezest szokása szerint egy kis színpadi menyörgést ne jelenetezzen a nemzetiégi u. n. agitátorok ellen, mit ezek bizonyára nem mulasztanak el az egész szerbség ellen irányzottnak mutatni be odahaza.

A győri kivégzés.

Győr, april 14.

Takács János a pééri rablógyilkoson a halálos ítéletet szerdán reggel 8 órakor hajtották végre a helybeli megyeház kis udvarán. Hat fegyveres kíséretében kivezettetvén, érzéketlenül állott a bitófa alá. Ítéletének felolvasása után azonban nagyon türedelmesnek látszott és azt rövid szavakban is fejezte. Nyugodtan nyújtotta kezét a hóhérségdeknek, kik megköötözvén azokat, lábán keresztül huzzák a kötelet, a kötél a nyakára kötöttvén, egyik vége alulról, másik felülről megluztatott, mire az elítélt szava elállott. Kozarek előhúzván zsebkendőjét, befűtöte az elítélt szeméit és arcát. Másfél percznyi idő mulva levette kezét: ez violaszínű volt. Öt percz elteltével az ügyész felszólalására Sikor orvos constatálta a halált. Meztelen mellére tette kezét és mindkét szempilláját felemelte; három percz mulva ezt ismételte. — A törvényszéki orvos kétéiben constatálta a halált. A testet 10 percznyi függés után a bitófáról levették és a megyeház udvarán levő e czélból készen tartott kocsin gyors ígületben az újárósi kórházba szállították, hol e közben mintegy harminczan gyűltek össze a boncoló teremben azon asztal körül, melyen villanykészülékkel való experimentumoknak és az ezt követő boncolásnak kell vala történni. Midőn a testet a kórház udvarán megállott kocsirol levették, feltűnt a körülállók előtt, hogy a leemelés alkalmával a testen az élet jelei, nevezetesen száján át légzés némi tünetei mutatkoztak. Még inkább feltűnt ez a körülmény a boncoló teremben, midőn a testet a rajta levő ruhából kezdték kivetkeztetni, de legjobban a készen tartott asztalon, midőn alig pár percz mulva mind gyorsabb, erősebb lett a légzés.

Az asztalon elhelyezett testnek szíve tájára illesztetvén a villanykészülék, a mell süllyedni látszott és a balkéz több ízben föl és le emelkedett. Az állandó villanyfolyam félperczig tartó megszokítása után a szív tevékenysége fokozódni kezdett; a további kísérleteket ugyanis nyomban abban hagyták, midőn határozottan mutatkoztak az élet jelei. Ezután az ébredés tünetei: légzés, az arczsin elénküllése, a szív tevékenysége, a jobb kéz ujjai határozott megmoz-

ditása, végre a lábak mozgatása határozottan meggyőzték a jelenlévő orvosokat arról, hogy a testben élet van, s ezzel constatáltak a hiányos kivégzés botrányos nemét.

Dr. Schmidt József a kórház jelenlévő igazgatója beteg-szobába vitette ezután az élő halottat, hol többi kartársaival együtt alkalmazott és emberbaráti kötelmeiből kifolyó kísérleteinek sikerült Takácsot annyira magához hozni, hogy az akasztás szülte közvetlenül halálós következményekben ez idő szerint túl van az elítélt. Kit terhel mindezekért a felelősség, azt a vizsgálat fogja kideríteni. A kir. ügyész a dologról értesítést vett és saját szemével meggyőződött a történetekről, azonnal stírgönyözött az igazságügy-miniszternek, tudtára adta az esetet és egyuttal utasítást kérvén a további teendőkre. Alig egy óra múlva megérkezett a válasz, mely szerint a kivégzés újabb megkísérlése semmi szín alatt sem engedtesék meg és a hóhér rögtön haza küldendő. Takács védője dr. Tauber Károly ügyvéd, mihelyt védenéze állapotáról közvetlen tudomást szerzett, d. e. 10 órakor stírgönyt intézett ő felségének, tudomására hozta a történeteket azonnal, és kegyelmet kért Takács számára. Ezen stírgönyre még nem érkezett válasz.

Ma délután fél 3 órakor beszélgettünk ez esetről Kozarekkel a hóhérral. Kozarek állítása szerint ő a ténykedést úgy végezte mint máskor és a legpontosabban. Midőn erről nyomban a kivégzés után jelentést tett a királyi ügyésznek, a királyi ügyész felszólította az orvost, hogy constatálja az elítélt halálát. Miután az orvos megvizsgálta a testet és constatálta a halált, a hóhér azon megjegyzést tette, hogy a testnek még vagy 15 percig függni kellene. Két-három perc múlva azonban a királyi ügyész új felszólítására a törvényszéki orvos ismét constatálta a halált, Kozarek pedig nyert parancsa értelmében levétette segeideivel a holttestet a bitóról, a készen álló kocsiira helyeztette, mire a kocsi elvágta. — Az a hír, hogy Takács feléledt, rendkívül meglepte Kozareket és rögtön megjegyezte, hogy rövid ideig függött a bitóról. Állítása szerint nagypapja, apja és ő körülbelül kétszáz embert végeztek ki, de sejtelmük sem volt, hogy még ilyesmi is megtörténhetik. Eddig ő 17 ember életét oltotta ki, így Takács lett volna a 18-ik az általa kivégzettek közül. Rózsza újpésti rablogyilkos halála 18 perc múlva, vagyis eddigi gyakorlatában leghosszabb idő múlva, Miskolczi makói rablogyilkos 5 percznyi legrövidebb idő alatt következett be. A törvényszéki orvos állítása szerint Takács, mint az később kiderült, tetszhalott volt, mely állapot a kivégzés első óráiban meg nem különböztethető a valódi haláltól. Takácsnak szívűtere megszűnt, szemei megfagyosodtak, szóval a halál félreismerhetlen jeleit mutatkoztak. Feléledését a rövid ideig való függésnek, a rögtön követő kocsiarázásnak és légáramlatnak tulajdonítja, mely a tüdő mozgásba hozta. Takács nyakán ezenkívül két daganat volt, melyek felfakadása lehetővé tette, hogy nem fult meg. Ha még azt is tekintetbe vesszük, hogy kir. ügyész utasítást kapott, hogy a bitóról azonnal vetesse le a holttestet, mihelyt az orvos constatálja a halált, valóban nem tudjuk, kit terhel ily körülmények közt a felelősség.

Takács bár eszméletét nem nyerte vissza, szemeit többször felnyitotta és tagjait mozgatja. Este felé őrlőgöngy rohamban összeesve a betegápolókkal és veredéki kezdett, miért is ágyba kötötték. Nyaka és lábai dagadni kezdenek. Időközönként az igazságügyminiszterhez távirati tudósítást küldenek. A védő ügyvéd Bécsből választ ez ideig nem kapott.

Kivonat a „Budapesti Közlöny”-ből.

Árverések. Bihari Anna 420 frta b. ingtl máj. 15-én a dévai tkvi hatóságnál, Albu József 502 frt. 88 krra b. ingtl. máj. 14-én Zágónban, Bafal Pável 777 frta b. ingtl. máj. 14-én B.-Suseni községben, Nagy Pál 26,805 frta b. ingtl. jún. 16-án Agárdi községben, Bertha Lajos 11,541 frta b. ingtl. jún. 17-én Hatálykán, Nagy István 527 frt 50 krra b. ingtl. máj. 15-én Ege községben, Hadnagy Miklós ingtl. apr. 19-én Zabolán, Zacharias Ferenc 14,514 frta b. ingtl. apr. 26-án a tordai tkvi hatóságnál, Kiss Dénesné 2085 frt 50 krra b. ingtl. máj. 13-án Barátson, Kovács András 624 frta b. ingtl. máj. 12-én a pávai községelnál árvereztetni fognak.

Pályázat hirdettetik a házszegi jbráságnál 1 frt 50 krral díjazandó díjok állomás, és az ilyei jbráságnál egy 500 frt fizetéssel és 100 frt lakbérrel javadalmazott imoki állomás betöltésére.

NAPI HIREK.

Helyi hírek.

— **Színház.** „A proletárok” adottságú feljött ház előtt. Szeretünk nem élni bombasztokkal, s ha azt mondják, hogy szerzőnek (Csiky Gergely) jelenlétét óhajtottuk volna ez előadás: kifejezzük ezt a költő elégtételül. Hadd látsa volna, miként testesültek meg gondolatai, intenciói a mai előadás, mely a jobbak közé tartozott. Az est dícsősége kétségtelenül a Kéler Ilona kisasszonyé, ki most már megkövetelheti tőlünk, hogy mai játékát a sokat emlegetett, s így tiszeli kifejezéssel vált művészi jelöljük. A nemes egyszerűség, mely az értelem tiszta világa hat át, alapnása

művészetének: erő és szenvedély emeli magasra, párosulva az átviasztó alakító tehetséggel, tanúságot téve fejlett aethikai érzékéről és nagy hivatásáról. A közönség Kéler Ilona kisasszony játékát által le volt bilincselve, s ha Irénjét nyílt jelenetben is zajos tapsokkal tüntette ki, csupán jó izlésének adta tanujelét. — Szentgyörgyi (Mosolygó) meglehetően elégedve magával, Szombathelyi kitünően játszott, finoman árnyalt, kilsőségen nem kapkodott: nemes ambícióját helyezte előtérbe. A közönség elismerésével adózott. — Békessy Irma k. a. Gynecs, Gabányi, Demidör a siker előmozdításában jó eredménnyel fáradoztak. Krasznáin asszony régi hírnevéhez méltóan lépett ma fel. Kik jelen voltak a megelégedéssel távoztak. Ennél nagyobb dicsőítet nem mondhatunk.

— **A közegészségügyi bizottság** figyelmét hívjuk fel a szebeni sörre. Általános a panasz, hogy tisztátalan, gyakran dohos sör mérgetik ki a vendéglőkben. Kíváncjuk: vizsgálatok meg a szebeni sör, ha vajjon nem egészségtelen-e, nem a Szamosba való-e?

— **Mezei rendőrségünk** figyelmét hívjuk fel azon kellemetlen körülményre, hogy a város határán a rözse, galy égetés az esti órákban gyakorolják, mi a város nyugalmát több ízben megzavarta. Erélyes intézkedést kértünk.

— **Az unitárs főtanoda** ifjúsága ez évben is megtartja zártkörű májálisát május 26-án, esetleg 29-én. A bizottmány már megalakult s erőlyesen működik, hogy kedves időöltést nyújthasson a résztvevő közönségnek. Kolozsvárt 1880 apr. 15-én a bizottmány nevében Németh István b. jegyző.

— **„A tud. egyet. kör.”** f. hó 18-án (Vasárnap) d. e. 11 órakor önképzőköri gyűlést tart, melyre a „kör” tagjai s az érdeklődők tisztelettel meghívattak. Táryak: I. A magyar nép gyogytudománya. Pataký Jenő orvostanhang. tól. II. Egy kritika és egy ellenkritika recenziója. Schmidt János term. tud. hang. tól. Kolozsvár, 1880. apr. 15-én Olasz Gyula, e. i. elnök. Csernatonai Gyula, titkár.

— **Furfangos tolvajok** lehetnek azok, kik tegnapra virradólag a helybeli pályaudvaron egy teher-kocsit megkönnyitettek terhelő, pályőrök és felügyelők minden örkődése mellett is. Az elemelt három láda közül az egyikben ruhámentük, a másikban a helybeli dohány-gyár értékes szállítmánya s a harmadikban egy egész halom könyv foglaltatott. A tolvaj urak meg voltak elégedve a ruhákkal és a dohánynyal, de nem nagy gyönyörűségeket találhattak a könyvekben, mert az egész ládát mindenestől ott hagyták a vasuti híd melletti réten s tegnap egy vasuti munkás már föl is jelentette a rendőrségnek a „használatatlan portékát.” A rendőrség, ugy halljuk, nyomában van a könyv-gyűlölő tolvajoknak.

— **Öngyilkosság.** Egyik helybeli ezek-rászatunk igen derék, szolid segédje Gombos J. tegnap reggel minden szó nélkül eltávozott az tizletből s szállásán pisztolylyal véget vetett életének. Azok, a kik érintkeztek vele, legkisebb jelét sem vették észre azért szándokának s így maig nem lehet tudni a szomorú elhatározás okát.

— **Róth József** tegnap már említett halál-csate sajtóságos körülmények közt következett be. Mult vasárnap vig kugli-társaságban vett részt az elköltözött s egy mészáros-legény évődve köszönt „a németnek” — háttal fordulva neki. A köszöns kissé hevesebb mozdulattal történhetett, mert a tréfás mozdulat után kevéssel Róth fájtatni kezdő gyomrát s pár óra múlva már halva fektült. A boncolásnál kintunt, hogy gyomorhártyája megrepedt s ez okozta halálát. A „németnek” köszönnék s meghal tőle; a „magyart” (Győrött) fölakasztják s mégis él.

— **Talált tárgyak:** Egy fejcs aranygyűrű, két Wertheim-cassa kulcs. A tulajdonos átveheti a tárgyakat a kapitányság 11. sz. irodájában.

Hazai hírek.

— **A Bolyai Farkasnak** emelendő emlékkőre adakoztak: 1. Műgyetemi tanár és igazgató Szily Kálmán úr 147-ik sz. ivén Szily Kálmán műgyetemi tanár Budapesten 5 frt. Vész J. Ármin műgyetemi tanár Budapesten 2 frt. König Gyula műgyetemi tanár Budapesten 5 frt. Konkoly Miklós, a magyar tud. akademia tagja 5 frt. Schenzl Guidó a magy. tud. akademia tagja 3 frt. Báró Eötvös Loránd egyetemi tanár Budapesten 5 frt. Haller Ágost realiskolai tanár 1 frt. Kolozsvári József 2 frt. Béthi Mór egyetemi tanár Kolozsvárt 1 frt. Összesen 29 forint. 2-ór Solymosi Lajos realiskolai tanár 45. számú ivén: Solymosi Károly polgármester Székely-Udvarhelyt 1 frt. Özevgy Korondi Mózesné tanárné Székely-Udvarhelyt 1 frt. Madarasz Veronika tanitónő 50 kr. Bonyhai N. János 50 kr. Pálffy Ferencz ügyvéd 50 kr. Hiátki Miklós tanár 50 kr. Solymosi Lajos tanár 50 kr. Sipos Lajos j. b. jegyző 50 kr. Összesen 5 forint. 3. „Biszkritzer Wochenritt” szerkesztője a 119. sz. iven: Carl Schell redacteur Beszterczén 1 frt. Vályi Elek esperes Kentelkén 1 frt. Egy valaki 50 kr. Virág Samu 50. Lukácsi G. 50. Bodó Sándor 50. Ince Gergely 50. Kelemen Károly 50 kr. A 31-ik honvéd zászlóalj tisztikara 1 frt 70 kr.

Nagy János 50 kr. Összesen: 7 frt 20 kr. 4. Félégházi Antal ref tanár 41. számú ivén Sz. Udvarhelyt. Günczi Lajos tanár Sz. Udvarhelyt 1 frt. Korondi Mózesné 1 frt. Kis Gergely 1 frt. Gyertyánffy G. 33 krr. Kis Ferencz tanár 50 kr. Pünkösztí Gáza 50 kr. Gyertyánffy Albert 35 kr. Nagy Samu 50 kr. Félégházi Antal 82 kr. Összesen 6 forint. 5. — A 26-ik számú iven mltsz Zeyk Károly ur 4 frt. 6. A kolozsvári unit. főgymnasium igazgatója 49. sz. ivén: Kővári László iskolai felügyelő gondnok Kolozsvárt 2 frt. Kovács János igazgató tanár 1 frt. Péterffy Dénes lelkész és tanár 50 kr. Derzi József lelkész és tanár 1 frt. Boros György tanár 50 kr. Dr. Wachsmann Ede 50 kr. Barabás Antal iskolai főnök 50 kr. Összesen: 6 forint. Az eddigi gyűjtések összege 215 frt 60 kr. A bizottság nevében halás köszönetet mondok a tisztelt gyűjtőknek és adakozóknak. Maros-Vásárhelyt, 1880, ápril 10-én. Bihari Sándor, bizottsági pénzkészlő.

— **Arany János legújabb arczképei.** Arany János mint tudva van 15 év óta csak most vettette le magát az Akademiai Album számára, melyet Ellinger Ede és testvére udvari fényképészek a Széchenyi-szobor leleplezése alkalmából készítenek. Ezen arczképét ő az irói segély-egyletnek adományozta. Tekintve hogy nagy költőnk ezen arczképének megjelenését a közönség ohajtva várja, az kétféle alakban (nagy negyedret és Makart alakban) már apr. 10-én fog meg jelenni, s nevezett fényképésznél továbbá a mű és könyvtárusoknál kapható lesz. A díszes nagy 4 edrétt alak ára 6 frt, a Makart alakúé 1 frt. 50 kr. A vidéki közönség megrendeléseket legezlszerűben akkép eszközölheti, ha a kép árát posta-utalvánnyal Ellinger Ede és Testvérehez (Budapest, Koronaherecz és Korona utca sarkán) beküldi.

— **Szegeden** a „P. N.” szerint tegnap f. hó 12-én délelőtt gyönyörű természeti tülemények voltak az égboltozaton a nap körül szemléltethők. Mintegy 11 óra tájt a napot egy óriási gyűrű vette körül, melyen belül csakhamar egy másik gyűrű képződött; de míg a nagy gyűrű szintelen vala, addig e második kisebb küllőnböző színekben váltakozva, végre úgy fél 12-kor violaszínű foszlányokban oszlott szét. A nép előtt e csodás napköröknek igen sok nézője akadt; csakhamar kisütöttek, hogy ime a jövő Szeged két nagy körútja immár megvagyon az égboltozatban.

— **Értesítés.** Az intézet megnagyobbításánál fogva az ipar tanitónőképződeben Pozsonyban, a mostani májusi felvételre még hat tñres hely van betöltendő. Feltételek: Négy évi tanulmány. Betöltött 14 év. Évi százszázhetven frt tartás díj, tíz frt tanszerekre, három frt beiratásra. A felvételti kívánók keresztelvé és orvos-si bizonyítvánnyal ellátott megkeresésüket a női ipartanitónő képződe igazgatóságának, még e hó folytán Pozsonyba Duna-utca 33 sz. be-küldhetik.

— **Csak váltóra ad pénzt.** Csabán történt az ottani lap szerint a következő eset: Egy jórával, öreg özvegy asszonynak volt valami kis özszegekcskéje, melyet szorgalma és takarékoságával összekuporgatott, s melynek szerény kamataiból élt. Egyszer megjelenik nála egy másik özvegyasszony, ismerőse, azon kérés-sel adjon neki kölcsön 100 fitot, nagyon megszorult és másképp nem tud magán segíteni, hiszen nemsokára megfizet. Hanem a mi özvegyünk, akár a maga kárán okulva, akár mások által figyelmeztetve, azt felelte, hogy az emberhajlandó lévén, ő nem ad csak váltóra pénzt. A kölcsönkérő meg volt fákadva, hisz ő az ilyesmit nem érti, soha se volt váltóval dolga és csak nagy nehezen értette meg, hogy a váltó olyan kis lapocskát, a melyet boltban lehet venni. Elment tehát megvenni a váltót s ugy a hogy megvette egy krajczárért tñresen, kitűltetlenül átadta a hitelezőnek és felvette érte a 100 forintot. Mikor aztán beestíletesen visszafizette a pénzt, e szavakkal kapta vissza az őrre váltót: „Így leltem, azért jobb a váltó a kötelezvénynél, mert arra pontosan kell fizetni.”

Vegyes hírek.

— **Két Gurko a teli palotában.** Szt. Pétervár egykori kormányzójának Gurko tábornoknak tudvalevőleg joga volt bármelyik órában bejelentés nélkül lépni be a csár termeibe. Egyszer, midőn a csárhoz szándékozott menni, a szolgálattelvő inas kérte, várjon addig, míg bejelenti, „Engem nem kell bejelentenie” felelt Gurko indulatosan. Az inas, kinek a tábornok járása fűltint, most a hang érdességén is meg-hökkent s ragaszkodott a bejelentéshez. A tábornok végre egy főböltással egyezett meg, s az ajtónálló megtéve bejelentését, megmondva a czárnak az okot is, miért látta a bejelentés megtevését szükségesnek. A csár gyorsan író-asztalához lépett, melynek stírgönykészlőke Gurko lakásába vezetett. „Hol van Gurko?” kérdé. — Még itthon van, hangzott a válasz. Eből kétségtelen volt, hogy a kñnn várakozó Gurko — hamisított. Rögtön kintunt, hogy egy nagyon ügyesen áttűtözött forradalmár, ki el volt határozva minden eszközt megkísérteni egy merénylet végrehajtására.

— **Szoknyás forradalom.** Morva-Schönberg mellett fekvő Blauda községben a lakosság-

egy része jezsuitákat akart hozatni, hogy ezek prédikáljanak a népnek. De Benda községi bíró ennek ellenszegült miért is a jezsuita kedvelők felingerelték ellene, az asszonyokat, kik köztük szoknyába öltözött férfiakkal, rohanták meg a bíró házat, hol a kerti kerítést és ajtót összetűrték, és a bíró tetteleges bántalmazásokkal fenyegették. Csak több józan lakos segítségével lehetett az asszonyseroget szétkergetni. A bñnvizsgálatot már megindították.

— **Pelágics megszökéséről** a következőt jelentik Új vidékről a P. Hirlapnak: Pelágics Endre volt szerajevói archimandrita, kinek annak idejében ott kellett hagynia Boszniát, mert a török kormány ellen agitált, Horvátországba tette át lakását és itt egyesítve a horvátokkal és szövetségbe az alsó-magyarországi szerbekkel, izgatott a magyarok és magyar kormány ellen. Ezt a jó madarat, felségserítés és lázítás miatt a magyar kormány évek óta köröz-tette, míg végre sikerült őt a napokban Péterváradon elfogni, hol disznókereskedőnek adta ki magát és a nép között a magyarok ellen lázító rüpiratokat és nyomtatványokat terjesztett. A pétervárad rendőrség pénteken, e hó 9-én 2, mond két szál zsandárnak adta át Pelágicsot, azon utasítással, hogy őt a petriniai törvényszékhez, mint a Pelágics által elkövetett büntények megfenyítésére egyedül kompetens bírósághoz szállítsák át. Újvidékről Mohácsig hajón és onnan tovább vasuton lett volna rendelkezési helyére szállítandó, de Pelágicsnak utközben sikerült a két zsandár őrizete (!) alul megszökni és így a szerb agitátornak most tñtethik bottal a nyomát.

CSARNOK.

9518. Anni 1800.
3548. 1801.

SZABAD KIRÁLYI KOLOSVÁR VÁROSSA POLITIE DIRECTORÁNAK INSTRUCTIOJA.

HARMADIK RÉSZ.

A' Piatzra lehető legjobb móddal való vigyázásról.

(Folytatás.)

§. 5.

Minden-féle mértékre, Má'sára, Fontra, Öltre, Singre, Vékára, Kupára, Okára, Piatzon, Mészárszékben, Bóltakban, Malomban, fogadóban, és Kortsomákban vigyázzon, és vigyáztasson, és ki hamis mértékekkel élne, és ki-tűdődne, azon el-adott portéka el-vétetődjék, és a' mellett a' Haza Törvénye-szerént büntetődjék 12. forinttal. —

A' Mészárosok és más fonttal bibeledőknek apróbb, nagyobb mértékei rézből, s vasból valók légyenek, és jegycesek, — úgy szintén az ital-mérő mértékek is jegycesek légyenek.

§. 6.

Ha valaki jó portéka gyanánt rosszat árulna, vagy zálogba adni tapasztaltatnék, a' fennebb-irt §. szerént büntetessék, el-veszt-vén a' portékát-is. —

§. 7.

A' Mészárszék-re-is jó gondja légyen, hogy egésséges marhát nyuzzanak, a' ki-vágásban és el-adásban tisztán bánjanak, bővséges húst, és igaz mértékkel áruljanak, egy-szóval a' Hús-vágóknak minden fortélyaik ellen szemeskedjék, láрма, káromkodás-nélkül minden vevőnek adjanak, s a' meennyiben lehet mindennek eleget tégyenek, az az ellen vétőket 3. forintig, vagy 12. páltzával büntesse.

A' Mészárosokra való vigyázatban eljen a' Politiae Director az hús-látók segítségével, kik alája lévén vetette, ha kötelességekben el-nem járnának, vagy arra alkalmasok nem-volnának, a' Tanátsnak, másoknak választása végett jelentse-bé, azomban ha a' hús áruló Mészáros, a' mint nevezik, Szék-állo Legények hibáznának, vagy mérésben, vagy tisztesség, és illendőség-régulái ellon, azonnal büntetés-végett a' Özéh-Mestereknek név-szerént adja által, kik ha 24 óra-alatt illendő-képpen meg-nem büntetnék, vagy tellyességgel el-múlato Özéh-Mestereket név-szerént büntetés-véget adja-fel.

§. 8.

A' Fogadóknak, Kortsomákban, és Piatzon Bort, Sert, Pálíntát, vagy más italt árulók, ha vagy meg-elegyittenék, vagy más-képpen meg-vesztegetnék az italt, és úgy árulnák, mindenkör 3. forintig büntetődjenek. —

Szokták némelly kortsomárosok Bórokat egésség-rontását okozó módon édesíteni, színelni, az illyenek-is ha comperiatatnak, a' fenn-irt büntetés-alá vettessenek.

§. 9.

Szükségs-képpen tilalmazza az éretlen Gytmöltsök árulását, mellyek egésségtelenséget okoznak, és az illyen Gytmöltsökök el-szedesse, s patakban, vízben hanyassza. —

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

HETI VÁSAR.

— Kolozsvár 1880 apr. 15-én —

Szép verőfényes nap. A mezei munkához már javában hozzáfogtak; éppen ezért vidéki gazdáink csak feles számmal jelentek meg a heti vásáron s így természetesen, hogy a forgalom sem valami élénk. A fa-ára — valószínűleg, mert most a máskor járhatatlan erdei és mezei utak is járhatók — jóval csökkent. 1 frt 60 kron egy szekér fát lehetett venni; a mely szekérért 3 forintot kértek, azért a télen az 5 sőt 6 frtot is megadtuk volna. A széna, szalma méregrága. Egy pár zsup szalma 8 kr. Híjába! mert ez a tél szinte egy kerek félesztendeig tartott, mint Sziberiában.

A tisztabúza ára keveset csökkent: de azért a kenyérnek kilója még mindig 16-22 kr. a zsemleé pedig 30 kr. A szegény ember még álmában sem mer egy jó falatra gondolni, mikor a marhahús kilója 46 kr. a sertéshúsé 48 kr. szalonnáé 68 kr. zsiré 72 kr. veteményé 25 kr. hagymáé 20. stb.

No, de talán csak nem lesz mindig így?

A majorságpiacszon nem sok venni való volt.

Egy pulyka 3 frt. Kővér liba 2 frt 50 kr. Ridge liba 1 frt 30 kr. Réceze 60—70 kr. Tyúk 60 kr. Csirke 40—45 kr. A tojást valami li-feránsok nagyban, vásárolván, sok gazdaszsznyunknak boszszuszágára, csak 15 drabot lehetett 20 kron venni.

Gabonáarak hecctoliter szerint: Tisztabúza 8 frt 70 kr. Rozs 6 frt 20 kr. Kukorica 5 frt. Zab 3 frt 50 kr. Métermázsa szerint: Tisztabúza 11 frt 45 kr. Rozs 9 frt 12 kr. Kukoricz 6 frt 66 kr. Zab 8 frt 50 kr.

Sertés-piacszon volt 150 drb. Eladott 80 drb (Kővér nem volt). Félkővér 30—45 frt. Sovány 10—20 frt. Malacz 2—7 frt.

A b a r o m v á s á r volt ahoz képest ma még a leglátogatottabb és legelénkebb. Egyszerű magyarázata: takarmány drágasága, legelső szűke és még valami... mit szám kimondani... Eladó volt 750 drb. Eladott 354 drb.

Ökör	10 drb, párja	250—280 frt.
Bival-ökor	2 „ „	—180 frt.
Borjus tehén	58 „ „	180—220 frt.
Tehén	104 „ „	170—210 frt.
2 éves tinó	15 „ „	70—100 frt.
1 „ ünőborju	52 „ „	40—58 frt.
2 éves tulok	20 „ „	85—120 frt.
1 é. ökorborju	35 „ „	56—75 frt.

IDEGENEK KOLOZSVÁRT.

— Apr. 14-én. —

Pannonia szálloda.

Dr. Spányik József honvéd ezredorvos Cs.-Szere-dából, Hirs Mór M.-Bogárdról, Bíró Györgyné Kis-Kapus-ról, Deák László B.-Hunyadról, Toth Kati N.-Váradról, Valkonyi Mihály vendéglős és Baráth József szőcsmeister B.-Hunyadról, Rabuczay János gazdatiszt Győres-Szt.-Királyról, Kövess es. kir. kapitány N.-Váradról.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1880

ápril 15.

Magyar aranyjárdák	106.15
Magyar vasuti kölcsön	126.—
Magyar kel. vas. államköt., I. kibocsátás	83.25
Magyar kel. vas. államköt., II. kibocsátás	99.50
Magyar kel. vasuti államköt., 1876. évi	86.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—
Magyar szőlődézsima váltási kötvény	92.75
Magyar földterhermentesítési kötvény	92.50
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	91.25
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	91.50
Temes-bánati földterher. kötv. záradékkal	90.75
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	92.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	73.50
Osztrák járadék ezüstben	74.—
Osztrák járadék aranyban	89.90
1860-iki államsorsjegyek	130.50
Osztrák-magyar bankrészevény	840.—
Magyar hitelbank-részevény	272.—
Osztrák hitelintézet részevény	286.40
Emlst	—
Cs. és kir. arany	555.—
10 frankos arany	946.—
Nómet birodalmi márka	58.60
London (3 havi váltókért)	119.—

Nemzeti színház.

Bérlet 177-ik szám.

Kolozsvárt, péntek 1880. ápril 16.

JULIA.

Dráma 5 felv. Irta Feuillet Octáve. Fordította Paulay Ede. Rendező Bokodi.

Szombaton: G a b a n y i Á r p á d jutalmára.

Velenoei kalmár.

Színmű 5 felv. Shaksperétől.

Kezdete 7 órakor. Vége 10-kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

A „KELET” NYOMDÁJA

LEGUJABB IZLÉS SZERINT ÖNTÖTT BETŰVEL

elvégez helybeli és vidéki megrendelésekre mindennemű nyomdai munkákat,

Folyó-, röpiratokat, rovatos ivateket, körleveleket, alapszabályokat, gyászjelentéseket, névjegyeket, bolti árjegyzékeket, árucikk-borítékokat, számlákat, baromútleveleket, vásárczédulákat,

báti meghívókat, tánczrendeket,

mindennemű hivatalos nyomtatványokat

a papírnak gyári áron való számítása és szorosan véve csak a munkadíj hozzászámításával.

(30) 43—*

Nyomdahelyiség: FÖTÉR, 4. SZÁM.

Pontosság, izlés, olcsóság! a jelszavunk.

MATTONI-féle

budai király-keserűforrások

Deák-Ferencz-forrás, Szt.-István-forrás, Hunyadi-Mátyás-forrás. Gróf-Séchenyi-István-forrás, a bécsi világkiállításánál 1873-ban érdeméremmel, a párisi világkiállításánál 1878-ban ezüst-éremmel kitüntetve.

Dr. Hoffmann Károly tanár, Dr. Diescher János és Than Károly tanár, királyi tanácsos urak, nemkülönben sok más bel- és külföldi orvosok által legjobban ajánlatik.

Tulajdonosok

MATTONI és WILLE

(96) es. kir. udvari szállítók, 5—10

Budapest, Ferencz-József-tér 3 (Dianafürdő.)

Kapható: minden gyógyszerárban és ásványvíz kereskedésben.

(4)

12—12

Eddig felülmúlhatlan.

MAAGER W.

os. királyi szabadalmazott valódi tisztított

halmájzsírja

MAAGER VILMOSTÓL Bécsben,

melyet az első orvosi tekintélyek megvizsgáltak s könnyű természetűe miatt gyermekeknek is különösen ajánlanak és rendelkeznek, mint legtisztább, legjobb,*) legtermészetesebb és elismert leghatásosabb szert mell- és tüdőbajok, görvél, csömör, daganatok, bőrkiütések, mirigybetegségek, gyengülés stb. ellen — üvegenként 1 frt, gyári raktárában; Bécs, Hutmärkt 3. sz. a.**) valamint az osztrák-magyar birodalom legtöbb gyógyszerárában és jóhírű anyagkereskedésében és valódi minőségben kapható.

Kolozsvárt: Biró János, dr. Hintz György, Szék Miklós, Walentini A. és Wolff J. gyógyszerárakban, Csiky Imre, Dietrich Samuel és Gergely Ferencz kereskedésekben. Abrudbányán: Vladu N., gyógyszer, Scheder Albert, kereskedő. Gy.-Fehérvárt: Mihály S., gyógyszer, Hátszeg: Matóffy R., gyógyszer, Kézdi-Vásárhely: Benkő J., keresk., Maros-Vásárhely: Jeney K., gyógyszer, Bucher M., Fogarasi J. D., keresk., Nagy-Bányán: Hanzulovics L., gyógyszer, Nagy-Enyeden: Obert J., gyógyszer, Szász-Régenben: Czoppelt H., gyógyszer, Székely-Udvart: Solymosy J., gyógyszer, Seps-Szent-Györgyön: Fehdenfeld J., gyógyszer.

*) Újabb időben több czeg tölt közönséges tisztított halmájzsírt háromszögű üvegekbe, s azt MAAGER valódi tisztított dorsgajdócmájzsírja gyanánt ágyezik a közönségesnek eladni. E rászédést kikerülendő, csak oly üveget kell MAAGER valódi tisztított dorsgajdócmájzsírjával töltöttek elismerni, melyen az üvegen, raggyon, lezáráskapun és használati utasításon a MAAGER név áll.

**) Ugyanott van a „schaffhauseni nemzetközi sebkötőanyag-gyár” Hartenstein és társa chemitzi (hüvelyes veteményi készítmények) gyára és new-yorki Hall & Ruckel Szodont-gyárának is főraktára az osztrák-magyar birodalom részére.

Simonffi István gazdasági gépész gépgyára Kolozsvárt.

Van szerencsém tudatni a nagyérdemű közönséggel, hogy jelenlegi gépgyáram az újabbkori igényeknek megfelelőleg, segéd-gépekkel el van látva és így elvállal bármily külföldi gyártmányú gépeket kijavításra a legpontosabb kiszolgáltatás és igen jutányos árak mellett, nevezetesen:

gépeket, gőzcséplőgépeket gőzsivattyukat, kút- és malom-szerkezeteket és bármily tizedes vagy más rendszerű mérlegeket,

Készletet tartok saját gyártmányaimból, nevezetesen:

vasekékből, eketaligákból, kézi cséplőgépekből, rostákból, kukriceza morzsolókból, szeeska és répavágókból és egyéb gépekből,

melyeket jutányos árak mellett a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlani bátor vagyok.

(28)

25—52

SIMONFFI ISTVÁN,

gazdasági gépész és gépgyáros.

Simonffi István gazdasági gépész gépgyára Kolozsvárt.

Egy jó hiteles bizonyítványokkal és ajánló levelekkel ellátott nős egyén — ki némi gazdasági tapasztalatokkal is bír, nője pedig gazdaszonyi dolgokba felhasználható legyen — számtartói alkalmazást nyerhet egy vidéki ur háznál; — értekezhetni személyesen vagy bérmentes levél által ügyvéd t. Rutska János urral Kolozsvárt hiduteza 18. számú háznál.

162

2—3

SÁRGA KRISTOF

fehérenemű és vászon-raktára

Kolozsvárt.

(belközéputca, kisegítő alatt.)

Kül- és belföldi nagykereskedők és gyárosokkál egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek kezesség mellett, legjutányosabb áron valódi árukkal szolgálni.

Raktárámban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima, himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól 3 frt 50 krig.

Férfi színes ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 60 krtól 2 frt 60-ig. Színes és fehér gyapju alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabásu, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kézelők 4 rétti legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-széli selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól 7 frtig.

Valódi len fehér zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig. (79) 20—*

Női ingek len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős 1 frtől 5 frtig.

Női hálós réklík, 1 frtől 5 frtig, főkötők len és schiffon vászonból 40 krtól 80 krig.

Női alsó szoknyák és nadrágok 90 krtól 7 frtig.

Női piquet réklík, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny neczek, gyapju és pamut takarók, paplanok, madráczok, mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkezetű esőernyők, 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és színes harisnyák, gyapju, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50 krig.

Legújabb nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glace kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órási-norok sat. legjutányosabb áran,

Fehér és színes asztalnemű, mindennemű len és pamut vászon szín-tartó creton, oxford és madepolan, színes ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chiffon, creton és madepolan fehér ingszövetek 80, 155, és 170 centiméter széles 22 krtól 70 krig, sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig. Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző pamutok és ezernék, ujón szálítottok részére főkötők, réklík és takarók stb.

Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségére kívánt fehéreneműek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség váll- és ujjahossza, papírszeleten pontos mértéke be-kioldása mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő, az érte fizetett összeget visszafizetem, vagy másokkal kívánatra kieserélem.

Legjobb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja

Sárga Kristóf,

Haszonbér.

Szolnok-Dobokamegyéhez tartozó M.-Köblös községben és határában — Deés és Szamosújvár városoktól 3 órányira — egy 600 catastralis hold szántó, kaszáló és 300 hold legelőből álló birtok, 34 egyharmad telek után való regálé jog, egy újból épített két kövű vízi-malom, szőlő, gyümölcsös és jókarban lévő gazdasági épületekkel együtt 1881. április 24-től kezdve 6 vagy több évre is haszonbérbe adandó. Értekezhetni ügyvéd Bokros Eleknél Kolozsvárt.

(159)

3—5

(161) Bergmann 2—20

szeplő-szappanya

a szeplő teljes eltávolítására drbja 45 kr. Kolozsvárt Dr. Hintz Gy. gyógyszerésznél.

Hutflesz Károly

KOLOZSVÁRTT.

(31—*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeket, s leszámítól escomptírt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű ázetéseket.

AJÁNLJA DÚSAN ELLÁTOTT

Fűszertárát, bőrkereskedését,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitűnő minőségű

fagygyugyvertya és szappan-gyártmányait. (21)

FERENCZI IGNACZ

Kolozsvártt, főtér 25. sz.

ajanlja dúsan ellátott

kész férfi, női- és gyermek czipők raktárát.

Legújabb nagy választékban, pontos szolgálat és jutányos árak mellett, mindennemű megrendelések legrövidebb idő alatt teljesíttetnek.

T. cz. vidéki megrendelők részére mérték czipő, vagy számszerint teljesíttetnek.

(24)

(33—52)

Nyomatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvártt